

Survey - Brand

Rapport 1

Brandscript Ltd - Box 2304 - SE10317 Stockholm

+ 46 - 8 - 791 90 10

www.brandscript.org

Bakgrund	4
Kort om BrandScript och de deltagande konsulterna	4
Frågeställningar	5
Avgränsningar	5
Urval och etapper	5
Bortfall	6
Resultatredovisning.....	6
Resultat - Skrivbordsundersökning	6
Brandorsaker, brandskydd och information till allmänheten	6
Källor och bifogat material	6
Statistiskt källmaterial.....	8
1. De vanligaste orsakerna till bränder relaterat privatpersoner, hemmiljöer och offentliga miljöer	8
Privatpersoner och hemmiljöer	8
Offentliga miljöer	9
2. Hur vi människor faktiskt skyddar oss mot brand	11
3. Information till allmänheten om brandskydd/brandfakta	13
Svenska Brandskyddsföreningen	14
Räddningsverket	15
Kommunala räddningstjänsten.....	17
Stockholms Brandförsvaret.....	18
Räddningstjänsten Storgöteborg.....	19
Övrigt	20
Slutsatser - Skrivbordsundersökning	21
Resultatredovisning - Survey	22
Bakgrundsvariabler	22
Fråga 1 - Situationer?	25
Fråga 2 - Miljöer?	26
Fråga 3 - Förhindra brandorsak?	28
Fråga 4 - Information?	29
Korstabuleringar	30
Kön korsat med risksituationer	30
Ort korsat med risksituationer	32
Arbetssituation korsat med risksituationer	33
Kön korsat med upplevda riskzoner	33
Ålderskluster korsat med riskzoner	34
Ort korsat med riskzoner	35
Arbetssituation korsat med riskzon.....	36
Kön korsat med preventivt beteende	37
Ålderskluster korsat med preventivt beteende.....	38

Ort korsat med preventivt beteende.....	39
Arbetssituation korsat med preventivt beteende.....	40
Kön korsat med önskat media.....	41
Ålderskluster korsat med önskat media.....	41
Ort korsat med önskat media.....	41
Arbetssituation korsat med önskat media.....	42
Analys av korstabuleringen	42
Slutsatser - Survey	43

Bakgrund

De flesta bränder sker i bostaden vilket gör bostadsmiljön till vår största riskzon då det gäller brandfara. Med riskzon avses i detta fall ett område/miljö som är särskilt utsatt för brandrisk.

En obesvarad fråga inom brandforskningen är huruvida människor i allmänhet uppfattar sitt hem som en uppsättning riskzoner och vilket preventivt beteende de har valt i relation till de uppfattade riskzonerna inom hemmets domäner. Vidare saknas det forskning kring huruvida riskzoner utanför hemmet uppfattas av individen samt vilka dessa är och hur man skattar sitt eget preventiva beteende i dessa riskzoner.

Genom att jämföra statistik som berättar om var de reella riskzonerna finns både i hemmet och utanför med information om vilka riskzoner människor verkligen uppfattar, kan viktiga ledtrådar till hur väsentliga gap av information/kunskap hos allmänheten bör fyllas.

Under våren 2004 har BrandScript Ltd vid fyra olika tillfällen genomfört gruppintervjuer med vuxna respondenter i åldrarna 25-65 i syfte att skapa hypoteser kring hur människor relaterar till farozoner knutet till brand. Undersökningens huvudsponsor var Trygg Hansas forskningsstiftelse. Då denna studie var av explorativ karaktär och därmed endast kan generera hypoteser krävdes en kvantifiering av resultatet för att skapa ett forskningsmaterial av god reliabilitet.

Kort om BrandScript och de deltagande konsulterna

BrandScript Ltd är en oberoende Brittisk tankesmedja och ett strategikonsultföretag som hjälper företag och organisationer att få ett försprång i tanke och handling.

BrandScript har lång erfarenhet av arbete med grupp och djupintervjuer i explorativt undersökningssyfte. Projekt och undersökningsledaren Tomas Lönn är utbildad vid Edinburgh Business School samt vid City University New York där han disputerade år 2000 i disciplinen beteendevetenskap.

Frågeställningar

Studien fokuserades på de nedanstående fem centrala frågeområdena:

1. Vilka av de genererade hypoteserna i den explorativa undersökningen kan verifieras som statistiskt säkerställda ?
2. Går det att identifiera intressanta demografiska kluster i survey undersökningen relaterat kommunikationsstrategier?
3. Vilka gap mellan faktiska riskzoner och upplevda finns?
4. Vilka gap mellan det självskattade beteendet och det faktiska finns?
5. Vilka gap mellan å ena sidan skattade och faktiska beteenden samt relevanta och lämpliga beteenden finns?

Avgränsningar

Då begreppet brandfara undersöktes relateras detta i första hand till sådan fara som för en individ leder till allvarlig personskada/dödsfall. Detta då det i den explorativa förstudien visade sig att människors reella rädslor relaterat brand är direkt knutna till egen eller andras död. Då rädslan är avgörande för ett preventivt beteende fokuseras frågor och analys på faror relaterat någon form av dödsångest. **Rädslor för materiella/ekonomiska skador behandlas ej av studien.**

Urval och etapper

Etapp 1 (v.25-26); Skrivbordsundersökning av befintlig statistik kring faktiska riskzoner samt faktiskt preventivt beteende hos allmänheten relaterat dessa riskzoner.

Etapp 2 (v.27); Färdigställande av intervjuformulär

Etapp 3 (v.27); Obundet slumpmässigt nationellt urval av 1000 personer i åldrarna 16 - 69

Etapp 3 (v.28-32); Genomförande av 750 telefonintervjuer

Etapp 4 (v.33-34); Statistik körning, Analysarbete/Rapportskrivning

Etapp 5 (v.36); Slutrapportering

Bortfall

Intervjuledarna har ringt igenom adressmaterialet bestående av 1000 adresser och telefonnummer till dess att antalet 750 intervjuer uppnåts. Bortfallssubstitution har ej behövt att tillämpats.

Resultatredovisning

Undersökningen rapporteras dels i skriftlig form (papper, PDF) samt som underlag för infoblad. Rapporten kommer även att redovisas i seminarieform om uppdragsgivaren så önskar.

Resultat – Skrivbordsundersökning

Brandorsaker, brandskydd och information till allmänheten

För att möjliggöra en jämförelse mellan upplevda situationer/riskzoner och verkliga behovs statistik och fakta kring dessa områden. I den inledande skrivbordsundersökningen söktes svaret på följande frågor:

- A) När människor drabbas (i första hand dödsfall) av brand, vilka situationer rör det sig om?
- B) I vilka riskzoner befinner sig människor när de drabbas av brand (Miljöer)
- C) Hur gör människor idag för att skydda sig mot faran av bränder?
- D) Hur och i vilken typ av media informeras allmänheten idag om frågor kring brandfara?

Källor och bifogat material

Intervjuer:

Torkel Danielsson, brandingenjör, WSP Brandteknik

Susanne Hessler, statistikansvarig, Svenska Brandskyddsföreningen

Tina Wolff, informationschef Räddningstjänsten Storgöteborg

Charlotte Sjövall, Informationsansvarig Malmö Brandkår

Berit Wahlgren, informationsansvarig Stockholms Brandförsvär

Hemsidor:

Svenska Räddningsverket- www.srv.se

Svenska Brandskyddsföreningen (ägs av försäkringsbolagen)- www.svbf.se

Stockholms brandsförsvär- www.brand.stockholm.se

Bifogat material (Filer):

Dödsbränder 2004, Räddningsverket

Dödsbränder 2003, Räddningsverket

Brandskadeåret 2004, Svenska Brandskyddsföreningen

Räddningstjänst i siffror (fram till 2003)

LänsUndersökningen 2004, Svenskarnas oro och skadeförebyggande åtgärder.

Länsförsäkringar

Att förebygga brand i hemmet, Svenska Brandskyddsföreningen

Novemberrörelsen- Samordnat program för bättre brandskydd

Statistiskt källmaterial

1. De vanligaste orsakerna till bränder relaterat privatpersoner, hemmiljöer och offentliga miljöer

Privatpersoner och hemmiljöer

Statistik över dödsbränder kan användas för information om orsaker till bränder i hemmiljö, då drygt 90 % av alla dödsbränder sker i hemmiljö. Av antalet dödsbränder sker 2/3 i hemmiljö och 1/3 i vårdmiljö, vilket även det kan ses som hemmiljö då det ofta rör sig om äldre personer i eget boende.

De vanligaste orsakerna till dödsbränder under 2004 var rökning, överhettning och levande ljus. Fungerande brandvarnare saknades i 60 % av fallen. Ändå har antalet dödsfall halverats under 2004 jämfört med föregående år. Orsaken är den satsning på brandvarnare som gjorts. Många bostadsbolag och bostadsrättsföreningar har installerat brandvarnare hos de boende efter en nytolkning av en lagregel. Det innebär att brandvarnare klassas som den utrustning som omfattas av lagen. Även de informationskampanjer som gjorts har bidragit till minskningen.

Tabell 1: Brandorsak, bränder i hemmet

Orsak	Procent
Rökning	31%
Elfel	6%
Levand ljus	6%
Vedeldning	8%
Glömd spis	10%
Trafikolycka	5%
Het lampa	5%
Annan orsak	10%
Okänd	19%
Summa	100%

Källa: Brandskyddshandboken, Lunds Tekniska Högskola

Ur Dödsbrandstatistik 2004, Svenska Brandskyddsföreningen (bifogat material)

Tabell 2: Antal bränder fördelade på brandorsak. Under övrigt ingår t ex självmord och levande ljus

	Antal bränder	Antal omkomna	Orsak rökning	Orsak spis/kök	Orsak anlagd	Orsak elfel	Orsak övrigt	Orsak okänd
Totalt	62	65	22	2	2	1	23	13

Tabell 3: Antalet omkomna fördelade på objekt

	Antal bränder	Antal omkomna	Objekt: lägenhet	Objekt: villa	Objekt: fordon	Objekt: vårdanl	Objekt: övrigt
Totalt	62	65	24	27	3	2	10

Offentliga miljöer

För information om offentliga miljöer kan man använda brandskadestatistik, tex folder om Brandskadeåret 2004, 10 års storskador avser industri och offentlig miljö. En storskada är en skada som överstiger 1,5 mkr.

Se bifogad folder Brandskadeåret 2004.

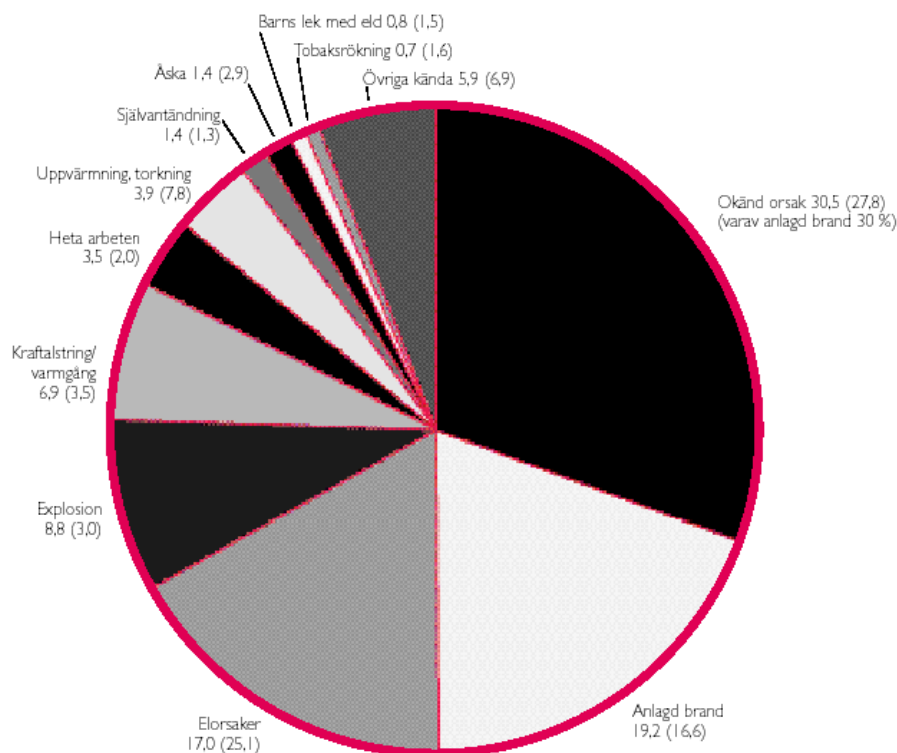

Fig 7: 10 års storskador (1995–2004) cirka 1600 stycken till en sammanlagd kostnad av cirka 9,5 miljarder kronor. Brandorsakerna i procent fördelade efter kostnader (inom parentes efter antal).

Tidigare var heta arbeten en stor orsak till antalet bränder. Via strikta regler och vidareutbildning av den personal som arbetar med heta arbeten har man lyckats få ned den siffran.¹

Det är viktigt att notera att ovanstående information om storskador kommer från försäkringsbolagen. Anmälda åsskador blir inte alltid bränder, men ingår här eftersom ersättning ändå utgår när tex stereon gått sönder. Ca 15 000 av årets åsskador blev aldrig några bränder.²

¹ Telefonsamtal med Susanne Hessler, Svenska Brandskyddsföreningen

² Telefonsamtal med Susanne Hessler, Svenska Brandskyddsföreningen

2. Hur vi människor faktiskt skyddar oss mot brand

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

2 § Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälighetsomfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

Räddningsverket har gett ut direktiv om att kommunerna ska tolka brandvarnare som sådan utrustning. Det har man gjort i t. ex Stockholm, men tolkningen varierar mellan olika kommuner. I kommuner som tolkar in brandvarnare har det inneburit att alla bostadsbolag och styrelser i bostadsrättsföreningar är ansvariga och många har därför installerat brandvarnare i alla lägenheter. På så vis når man fler hushåll än vad man annars skulle ha gjort med enbart information. Brandsläckare omfattas inte av denna tolkning.

Antalet dödsfall har halverats under 2004 jämfört med föregående år tack vare den satsning på brandvarnare som gjorts. Även de informationskampanjer som gjorts har bidragit till minskningen. I år har dock antalet dödsfall i bränder åter ökat. Det kan bero på att man inte bytt batterier i de brandvarnare som bostadsföretagen och bostadsrättsföreningarna installerade föregående år. Det kan också vara en tillfällighet.³

Ur Länsundersökningen 2004, Svenskarnas oro och skadeförebyggande åtgärder, genomförd av Länsförsäkringar (bifogas)

92% har brandvarnare i sina hem

41% har brandsläckare i sina hem

Enligt denna undersökning är åtgärder mot brand på uppgång:

"Den vanligaste förebyggande åtgärden [mot oro] är att installera brandvarnare. Drygt nio av tio svenskar, 92 procent, har brandvarnare i sina hem. Knappt hälften så stor andel, 41 procent, uppger att de har skaffat brandsläckare."

³ Telefonsamtal med Susanne Hessler, Svenska Brandskyddsföreningen

" Att allt fler installerar brandvarnare har varit en tydlig trend i alla LänsUndersökningar. I LänsUndersökningen 2003 hade andelen tillfrågade med brandvarnare ökat med 5 procentenheter på ett år. I årets mätning har den siffran klättrat ytterligare 3 procentenheter till 92 procent. Vanligast är att boende i villor har brandvarnare installerad medan det är mindre utbrett i hyresrätter.

Att installera brandvarnare är mest förekommande bland boende i villa/småhus/radhus, följt av boende i jordbruksfastighet, bostadsrätt respektive hyresrätt.

I LänsUndersökningen 2004 är andelen som skaffat brandsläckare 41 procent, en ökning med 5 procentenheter jämfört med för ett år sedan.

Brandsläckare är mest förekommande bland boende i jordbruksfastigheter. Endast en begränsad andel invånare boende i lägenhet, hyresrätt eller bostadsrätt, har skaffat brandsläckare. Åtta av tio boende i jordbruksfastigheter har en brandsläckare jämfört med en av sex boende i hyresrätt."

"Störst andel invånare som har brandvarnare finns i Blekinge län följt av Västernorrlands län. Gotlands län har minst andel invånare som installerat brandvarnare men finns däremot i toppen när det gäller att skaffa brandsläckare. Störst andel invånare som har skaffat brandsläckare finns i Gävleborgs och Västernorrlands län medan lägst andel med brandsläckare finns i Norrbottens län."

Andra sätt att skydda sig mot brand⁴

Installera timer till spis och kaffebryggare. Vanligt då folk blir äldre och börjar bli dementa.

Installera jordfelsbrytare

Undvika brännbara bordsdekorationer och ljusstakar

⁴ Samtal med Susanne Hessler, Svenska Brandskyddsföreningen

Tabell 4: Brandvarnarfrekvens och alkoholrelaterade bränder

Månad	Antal bränder	Antal omkomna	Brandvarnare fanns	Brandvarnare fungerade	Alkohol- relaterat
Totalt	62	65	20	11	9

Från Stockholms brandförsvär, www.brand.stockholm.se

Sedan 2001 är det lag på att alla bostäder skall vara försedda med minst en fungerande brandvarnare eller liknande rökvarningssystem.

I över 90 % av lägenhetsbränderna som Stockholms brandförsvär larmades till 1999 - 2002 fanns ingen brandvarnare!

3. Information till allmänheten om brandskydd/brandfakta

Den stora batteribytardagen-1:a advent

Inför jul genomförs de största informationsaktiviteterna i brandförebyggande syfte. Allmänheten påminns, på olika sätt av sitt lokala brandförsvär, om att de ska släcka ljusen och byta batteri i sina brandvarnare. Brandvarnaren drivs av ett "vanligt" batteri, som normalt varar i ett år. En god regel kan därför vara att byta batteriet den 1:a advent varje år.

Det är flera instanser i Sverige som informerar om brandskydd.

- Räddningsverket har huvudansvaret i Sverige, verkar på riksnivå.
Den kommunala räddningstjänsten verkar på lokal nivå. Det är Räddningsnämnden i respektive kommun som ansvarar för den förebyggande verksamheten, dvs. information till allmänheten och operativt, dvs. själva släckarbetet.
- Svenska Brandskyddsföreningen, vilken ägs av försäkringsbolagen
- Försäkringsbolagen

Svenska Brandskyddsföreningen

"Att få ut information till stora grupper människor är en grundläggande uppgift för Svenska Brandskyddsföreningen. I samråd med olika intressenter tar vi fram material och idéer till informationskampanjer. Kontakter med massmedia är en annan del av vår verksamhet. Vi har en omfattande dokumentation om bränder, statistik och skadeförebyggande verksamhet som bas för dessa kontakter. Vi sammanställer statistik om bränder och brandskador i samarbete med försäkringsbolagen och vi följer dagligen upp antalet dödsbränder i samverkan med Räddningsverket." (Från www.svbf.se)

Brandskyddsföreningens hemsida innehåller 25 olika "Goda råd"-broschyrer riktade till allmänheten, några av dessa finns också på olika språk. Broschyrerna går att beställa hem.

Varje år tar Svenska Brandskyddsföreningen initiativ till en nationell julkampanj där de samarbetar med de olika kommunernas brandförsvär. Kampanjerna ser olika ut beroende på vilken kommun det handlar om. Föreningen arbetar också mycket med PR, framför allt för att nå branscher och företag.⁶

Tidningen Brandsäkert ges ut 8 ggr per år av Svenska Brandskyddsföreningen och når beslutsfattare inom brandsäkerhetsfrågor.

⁵ www.srv.se och intervju Birgitta Persson informatör Räddningsverket

⁶ Carina Andersson, informatör, Svenska Brandskyddsföreningen

⁷ Räddningsverket

"Utbildningsmaterial finns för användning i förskola, grundskola och gymnasium. I syfte att stärka den enskildes förmåga att skydda sig mot brand och andra olyckor stöttar verket frivilligorganisationers utbildning av allmänheten." (Från www.srv.se)

Räddningsverket arbetar mest med stödande information till organisationer som ligger närmare allmänheten. Det görs genom

- Framtagning av trycksaker och informationsmaterial
- Tidningen Sirenen, som vem som helst kan prenumerera gratis på
- Framtagning av speciella utbildningskoncept av informationsmaterial för olika skolstadier
- En enhet som helt arbetar med brandförebyggande verksamhet
- Stöd till frivilliga organisationer
- Deltagande i kampanjer genom t ex myndighetsinformation i Anslagstavlan i samband med jul och nyår

Räddningsverkets hemsida innehåller en del information riktad till allmänheten under "Säkrare samhälle" t ex tips om hur du ska kunna undvika att bränder uppstår och vad man behöver tänka på i olika situation.

- Brännbart - Designåret 2005

I samarbete med Svensk Form producerar Räddningsverket utställningen Brännbart om hur design och materialval påverkar brandsäkerheten. Målgruppen är designer, produktutvecklare, uppköpare, inredare och konsumenter. Målet är att visa stimulera till debatt om brandskydd och öka engagemanget hos producenter och designutbildningar vad gäller utveckling av säkerhetsmedveten design. Genom att öka kunskapen hos nyckelgrupper och hoppas vi på sikt minska antalet bränder och deras konsekvenser.

⁷ www.srv.se och intervju Birgitta Persson informatör Räddningsverket

Utställningen premiärvisas på Designforum Svensk Form på Skeppsholmen i Stockholm november - december 2005. Brännbart är en vandringsutställning, som kommer att turnera till ett antal platser i Sverige och eventuellt även internationellt. Turnén administreras av Svensk Form.

- **Novemberrörelsen**

Räddningsverket samarbetar sedan 1999 med åtta andra myndigheter och organisationer för att ta ett samlat grepp för ett bättre brandskydd i Sverige. Gruppen, som kallas Novemberrörelsen, arbetar tillsammans kring ett brandförebyggande handlingsprogram för perioden 2002-2005.

Medlemmarna är: Föreningen säkerhet genom nödbelysning, Försäkringsförbundet, Räddningsverket, SABO-företagen, SOS - alarm, Sprinklerfrämjandet, Swelarm, Svenska Brandförsvarsföreningen, Svenska Brandskyddsföretag, Svenska Kommunförbundet.

Programmet för ett bättre brandskydd bygger på att samtliga ingående organisationer arbetar efter värdegemenskapen i huvudtanken och omsätter det i aktiviteter i sina egna verksamhetsplaner. Detta utesluter inte samverkan i gemensamma kampanjer.

Organisationens mål 2002-2005:

Verka för:

- att minska antalet dödsbränder och döda i samband med brand. (År 2000 omkom 106 personer vid 100 bränder)
- att minska antalet storskador (skadekostnad 1,5 miljon)
- att minska totala antalet bränder (Kommunala räddningsinsatser utfördes vid 11 186 bränder i byggnader och 14 374 andra bränder under 1999)
- att antalet räddningsinsatser vid onödiga automatiska brandlarm minskar (31 656 insatser under 1999)
- att systematiskt brandskyddsarbete införs på arbetsplatser
- att brandvarnare installeras och underhålls i alla bostäder

- att fungerande brandsläckningsutrustning finns i alla bostäder
 - att alla grundskolebarn får tillgång till brandskyddsutbildning
 - att utbildning om brand, relaterad till utbildningens innehåll, ingår som en naturlig del i all gymnasial och eftergymnasial utbildning
 - att byggnader med kulturellt värde får ökad brandsäkerhet
- Skyddsnätet (www.skyddsnatet.se)
- Webbportalen Skyddsnätet bidrar till att den enskilda människan får information om förebyggande åtgärder samt hur han eller hon ska agera om en olycka inträffar.
- "Vill du veta mer om hur du kan få en säkrare och tryggare vardag? Du har just hittat den självklara ingången - Skyddsnätet."
- För närvarande samverkar Räddningsverket med 23 myndigheter och organisationer kring Skyddsnätet.

Kommunala räddningstjänsten

BrandScript Ltd har intervjuat informatörer på tre kommunala räddningstjänster; Malmö, Stockholm och Göteborg. Nedan följer en kort sammanfattning av deras respektive förebyggande informationsarbete.

RSSSV- Räddningstjänsten Samverkan Skåne Sydväst⁸

RSSSV satsar mest på personlig dialog, då de är övertygade om att det är denna kommunikationsform som fungerar bäst. Exempel på detta är:

- Uppsökande verksamhet efter en händelse där direkt berörda informeras. Dessa personer bedöms vara mer mottagliga för information.
- Information i grundskolan
- Ta emot studiebesök från förskolor, skola och föreningar på brandstationer
- Utbildningsverksamhet för företag och kommunala organisationer. Det kan vara alltifrån vårdhemspersonal till brandskyddsansvariga.
- Närvaro vid mässor, t ex bostadsmässor, när möjlighet finns

⁸ Intervju Charlotte Sjövall, Informationsansvarig Malmö Brandkår

- Utbildning av "nya svenskar"- en informationskampanj har t ex genomförts i Rosengård- Trygga Rosengård.

Exempel på kampanjer med andra inslag än personlig dialog är:

- Utskick av skolmatsedel hem till alla skolbarnsfamiljer innehållande brandkårens budskap
- Brandvarnarkampanjen, där Malmö var först med att tolka in brandvarnare i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, var en stor mediekampanj riktad till hushållen.
- Julkampanjen, där brandmän är ute på stan och delar ut material, kalendrar och klistermärken, stöds av lokal annonsering.

⁹ Stockholms Brandförsvär

Stockholms Brandförsvär gör inga större mediekampanjer om de inte har fått extra anslag från kommunen. Brandvarnarkampanjen 2003 var ett resultat av ett sådant anslag (på 3 miljoner kr). Då gjordes affischering i telefonkiosker och tunnelbana, annonser i tidningar och DR-utskick till fastighetsägare.

Som komplement till den löpande informationsverksamheten görs årligen två större årstidsbundna informationskampanjer. En inför jul och en inför valborg. Förutom personlig information ute bland folk, t ex i centrumbildningar inför jul, jobbar man med pressmeddelanden; typ "eldar kan gå fel". De senaste två kampanjerna har kompletterats med restaurangvykort. Kampanjerna följs också upp med tema på hemsidan.

Informatören understryker sitt goda samarbete med media och press. De har "medias öra" både i förebyggande information och vid olyckor.

Följande är exempel på den löpande informationsverksamheten riktad mot allmänheten: Obligatorisk sexårsverksamhet i förskolor där polis, ambulans och brandkår träffas ute och informerar barnen på olika sätt. T ex 112- mun-näsa-ögon, klättra i bilar och krypa i rökfyllt tält.

⁹ Intervju Berit Wahlgren, informationsansvarig Stockholms Brandförsvär

Vid resurser följs sexårsverksamheten upp med utbildning i mellan- och högstadiet.

Vid speciella händelser, t ex många bränder i närheten/ i skolan, går man också ut i skolan och informerar, detta sker ofta på skolledningens initiativ. Respektive brandstation ansvarar för informationsverksamheten i sitt verksamhetsområde.

Under tre dagar varje år har alla brandstationer öppet hus, vilket annonseras ut till allmänheten.

10

Räddningstjänsten Storgöteborg

Även i göteborgsområdet genomförs en stor informationskampanj inför jul. Den 1:a och 3:e advent är brandmännen ute i sina respektive köpcentra där de informerar och delar ut material. Vid något tillfälle har man också gjort en hushållstidning, men det var ett tag sedan och ingenting sådant planeras just nu.

Räddningstjänsten har en bra informationskanal till allmänheten i kommunens tidning Vårt Göteborg som går ut till alla hushåll 6 ggr per år.

Kampanjinsatser är årstidsbundna, t ex julkampanjen men även under våren när det är torrt i markerna. Då använder man sig av pressmeddelanden och skickar ut riktad information till friluftsanläggningar, bad och campingplatser. Räddningstjänstens hemsida är också ett bra forum där man lägger ut årstidsbaserad information om t ex brandfara. Resurser har också lagts på en ny extern hemsida riktad till allmänheten som lanseras den 1 september i år.

Löpande förebyggande informationsverksamhet sker t ex genom:

- Öppet hus på brandstationerna på sportlovet
- Alla brandstationer tar emot studiebesök
- Vara ute och informera i skolor, förskolor, föreningar och andra verksamheter i samhället
- Påverka media att skriva om förebyggande brandskydd och de kampanjer som görs.

¹⁰ Intervju Tina Wolff, informationschef Räddningstjänsten Storgöteborg

Övrigt

"Allra flest bränder inträffar i december och januari.

Varje år dör drygt 100 personer vid bränder. Ungefär 1 000 skadas. Kostnaden för bränder i Sverige är 3,2 miljarder kronor per år. Bränder i hemmet står för 1,3 miljarder"

(www.srv.se)

År	Antal omkomna i bostads- bränder	Antal byggnads- bränder	Antal stor- skador (Källa SBF)
99	83	11 186	140
00	98	10 826	140
01	121	10 981	110
02	123	10 735	111
03	109	11 050	159
04	54	9 400*	

*preliminär siffra 2005-02-08

Källa: Räddningsverkets årsredovisning 2004

Svenska Brandskyddsföreningens statistik visar på 28 000 bränder i bostäder under 2004, medan Räddningsverket ryckte ut på ca 10 000 bränder

Brandfakta/statistiskt källmaterial¹¹

- Brandvarnaren och hunden känner röklukten först.
- Den vanligaste dödsorsaken är rökförgiftning.
- 50 % av alla bränder är anlagda.
- 90 % av alla bränder i trapphus är anlagda.
- Brandmännen har 90 sekunder på sig att komma iväg.
- Brandrisken är lika stor i stenhus som i trähus.
- Dagens bränder är värre än tidigare p g a andra material i heminredningen som ger kraftigare rök och en snabbare värmeutveckling.

¹¹ Räddningstjänsten Storgöteborg via Riksbyggens hemsida

Slutsatser – Skrivbordsundersökning

De vanligaste orsakerna till dödsbränder under 2004 var rökning, överhettning och levande ljus. Fungerande brandvarnare saknades i 60 % av fallen. Detta innebär att det reella dödshotet mot människor relaterat brand i första hand är knutet till en kombination av rökning eller glömd spis/överhettning och avsaknaden av brandvarnare. Intressant att notera är att dödsbränder lika ofta sker i lägenheter som i villor/hus, emedan boende i hus skyddar sig bättre än de i lägenhet. Således drar vi slutsatsen att boende i lägenhet inte på samma sätt uppfattar hemmet som riskzon jämfört med de som bor i hus.

Då 90 % av alla dödsbränder sker i någon form av hemmamiljö är den reella risken för människor som vistas i offentliga miljöer väldigt liten.

Vad gäller brandskydd så har 9 av 10 ett röklarm installerat och 4 av 10 har brandsläckare. Relaterat upplevelsen av fara så räddar brandvarnaren liv emedan brandsläckaren egendom, vilket kan förklara skillnaden i innehav.

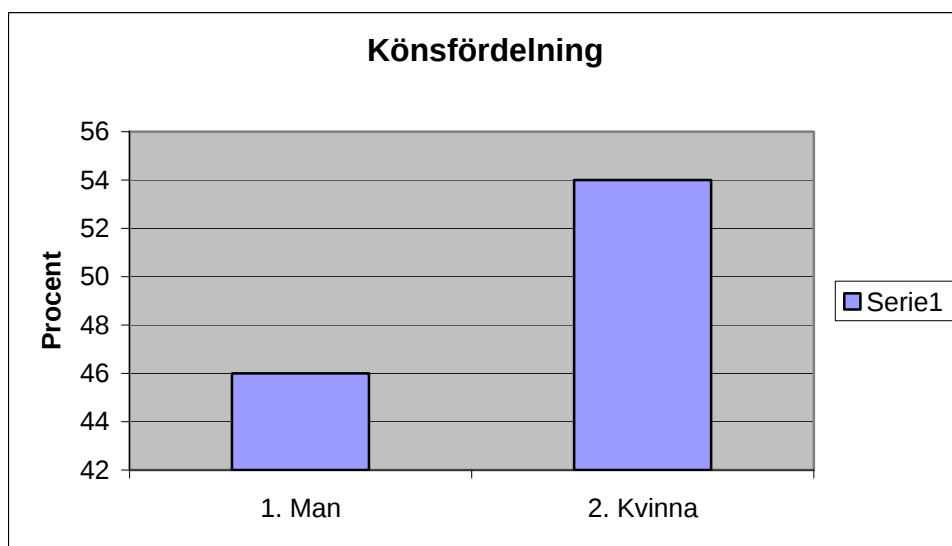
Vad gäller valt media för information om brandskydd/brandsäkerhet så finns en tyngdpunkt på tryckta media (annonser, broschyrer, skrifter etc.) Utöver detta är en personlig information i någon form (mässor, skolinformation etc.) något som används frekvent.

Resultatredovisning - Survey

Bakgrundsvariabler

1. Kön

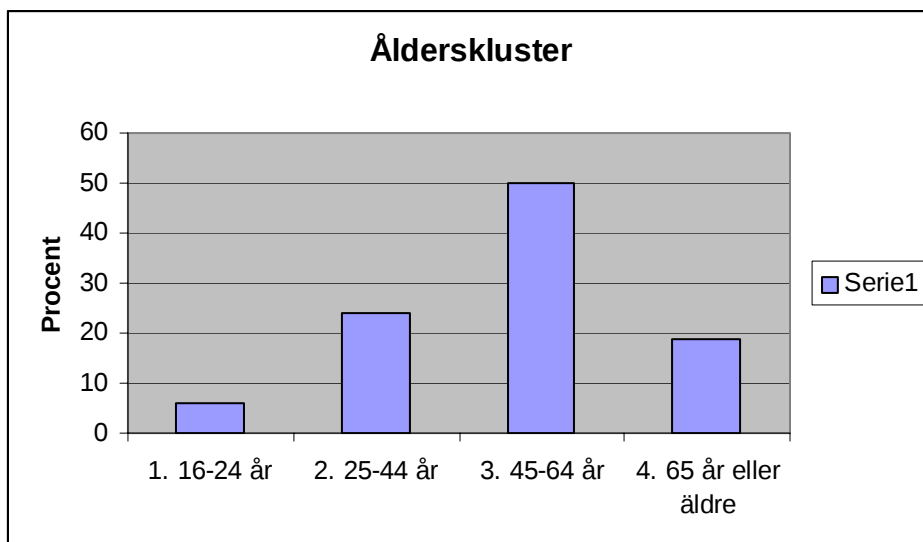
	f	%
1. Man	344	46
2. Kvinna	406	54
3. EAS	0	0
Antal EAS: 0. Antal svarande: 750.		

Kommentar:

Något fler kvinnor än män finns representerade i undersökningen. Detta beror till stor del på en kombination av att fler kvinnor vistades i hemmet under dagtid då intervjuerna genomfördes samt att kvinnorna enligt undersökningsföretaget hade en positivare inställning till att låta sig intervjuas.

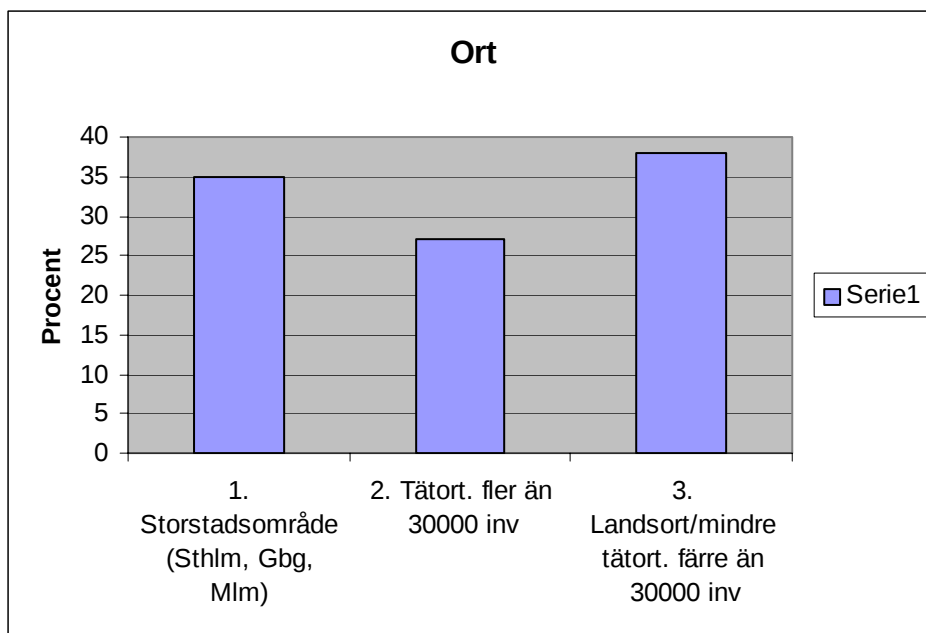
2. Ålder	f	%
1. 16-24 år	48	6
2. 25-44 år	180	24
3. 45-64 år	378	50
4. 65 år eller äldre	144	19
5. Utanför målgruppen	0	0
6. EAS	0	0
Antal EAS: 0. Antal svarande: 750.		

Kommentar:

Klustret 45-64 dominerar statistiken. Någon specifik orsak till snedfördelningen har vi ej funnit vid resonemang med intervju ledarna, sannolikt slumpens skörd relaterat till vilka som tackat ja till att bli intervjuade.

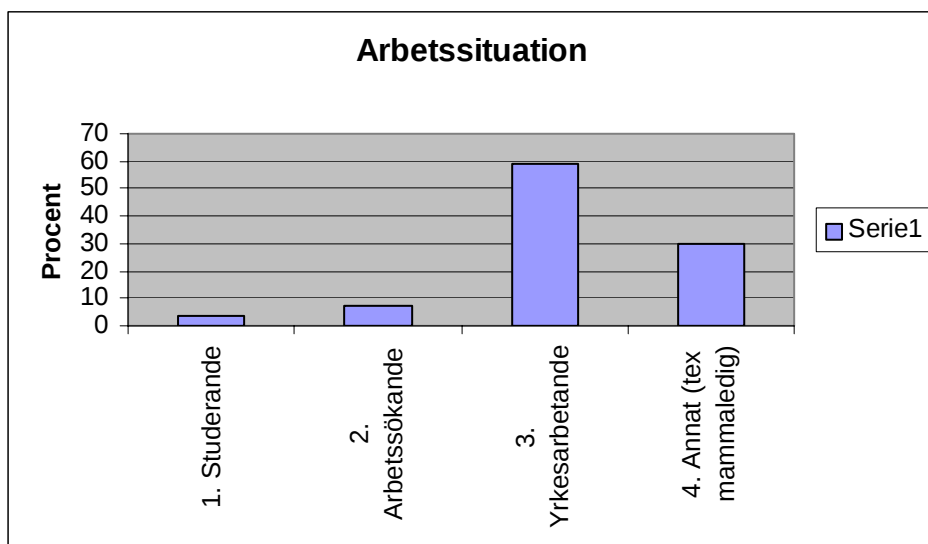
7. Bor du i....		
	f	%
1. Storstadsområde (Sthlm, Gbg, Mlm)	260	35
2. Tätort. fler än 30000 inv	204	27
3. Landsort/mindre tätort. färre än 30000 inv	286	38
4. EAS	0	0
Antal EAS: 0. Antal svarande: 750.		

Kommentar:

Landsort och storstad dominerar. Andra skäl än slumpens har ej varit möjliga att finna relaterat till vilka som tackat ja till att bli intervjuade.

8. Är du....?	f	%
1. Studerande	28	4
2. Arbetssökande	54	7
3. Yrkesarbetande	444	59
4. Annat (tex mammaledig)	224	30
5. EAS	0	0
Antal EAS: 0. Antal svarande: 750.		

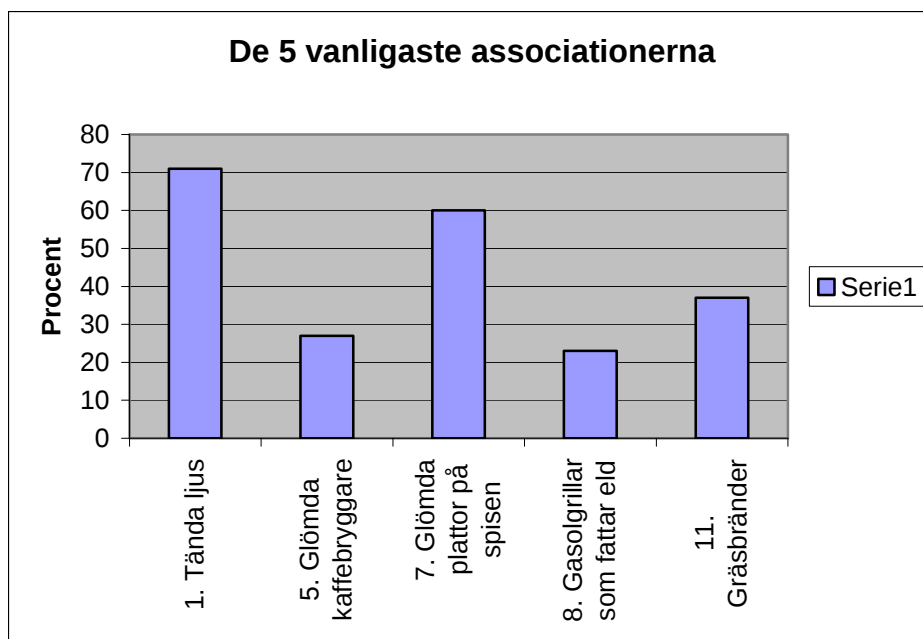
Kommentar:

Yrkesarbetande dominerar. Andra skäl än slumpens har ej varit möjliga att finna relaterat till vilka som tackat ja till att bli intervjuade.

Fråga 1 - Situationer?

F01. Vilka situationer associerar du i första hand med brandfara?

	f	%
1. Tända ljus	536	71
2. Tända fotogenlampor	14	2
3. Eldning i kamin/öppen spis	138	18
4. Övertäckta element	44	6
5. Glömda kaffebruggare	200	27
6. Glömda strykjärn	168	22
7. Glömda plattor på spisen	448	60
8. Gasolgrillar som fattar eld	174	23
9. Pyromaner	36	5
10. Blixtnedslag	158	21
11. Gräsbränder	280	37
12. Annat-kemikalier	20	3
13. Annat-cigaretter/rökning	120	16
14. Annat-tändstickor/barn	6	1
15. Annat-eldning utomhus	34	5
16. Annat-TV:n/tvättmaskin	28	4
17. Annat-dåliga elledningar	48	6
18. Annat-matlagning/fritering	22	3
19. Inget/vet ej	0	0
20. EAS	2	0
Antal EAS: 2 av 750 (=0,27%). Antal svarande: 748.		

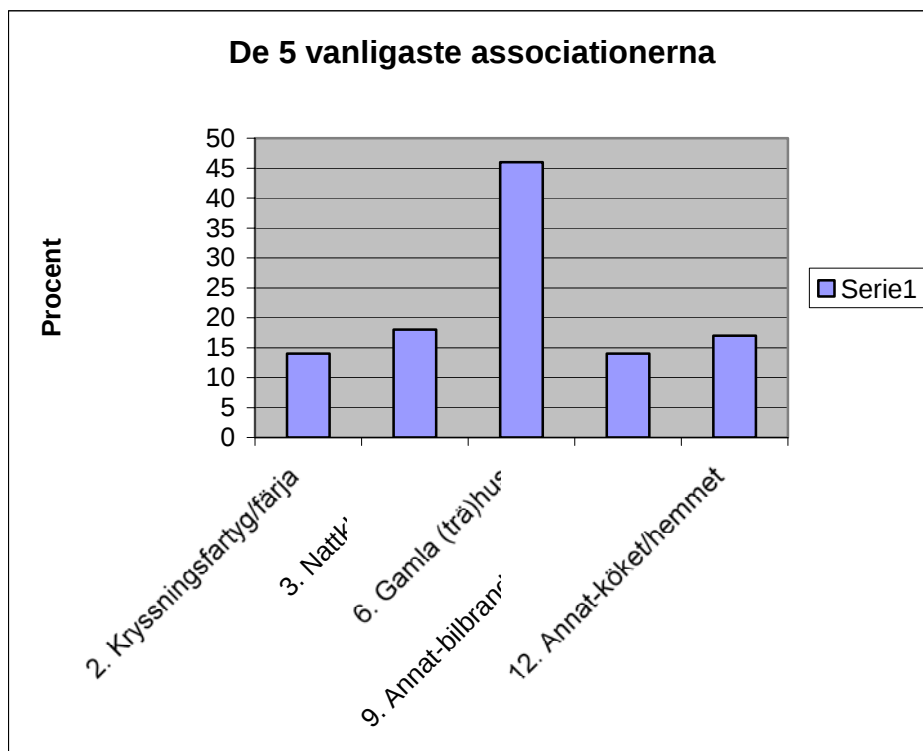
Kommentar:

Rädslan för att själv ha glömt att koppla på sitt preventiva beteende dominerar de vanligaste associationerna avseende risksituationer.

Fråga 2 - Miljöer?

F02. Vilka miljöer associerar du i första hand med brandfara?

	f	%
1. Tunnelbana/tåg	54	7
2. Kryssningsfartyg/färja	104	14
3. Nattklubbar	138	18
4. Varuhus	38	5
5. Husbilar/husvagnar	80	11
6. Gamla (trä)hus	342	46
7. Skyskrapor/höghus	58	8
8. Annat-bensinmack/garage	100	13
9. Annat-bilbrand/trafikolyckor	106	14
10. Annat-eldfarliga förråd	48	6
11. Annat-skog/mark/gräs	104	14
12. Annat-köket/hemmet	130	17
13. Annat-hotell/restaurang	18	2
14. Annat-grillning ute	24	3
15. Annat-samlingslokaler/offentlig miljö	20	3
16. Inget/vet ej	20	3
17. EAS	4	1

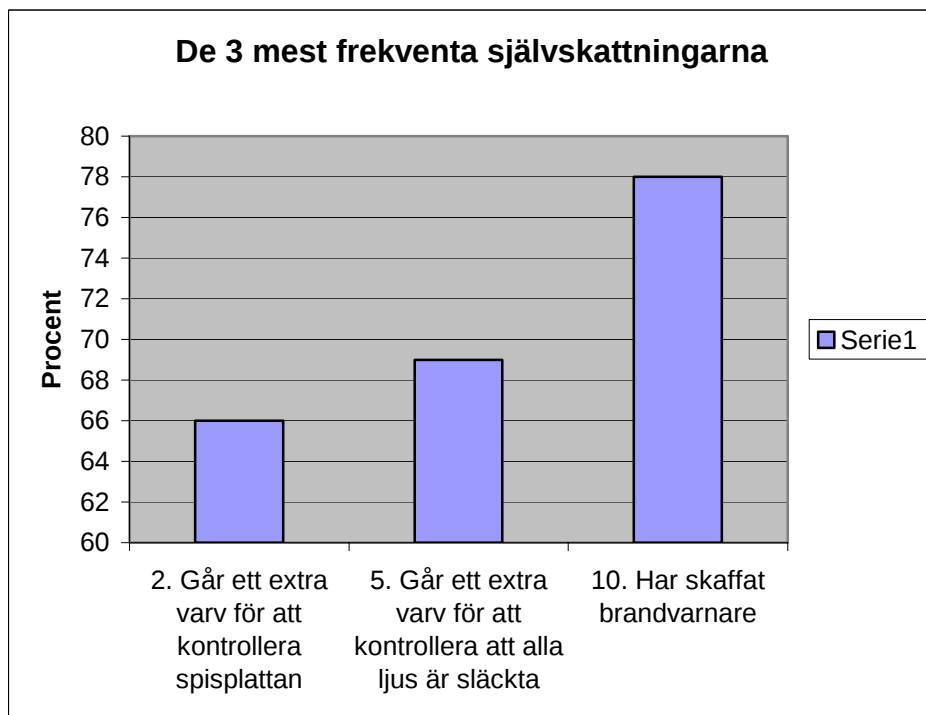
Kommentar:

Gamla (trä)hus dominerar upplevelsen av vilka riskzoner som intervjupersonerna såg som "skrämmande" relaterat brand. Man kan direkt fråga sig varifrån intervjupersonerna hämtat sina bilder och associationer? En möjlig källa är spelfilmer där scener med brinnande trähus, ofta förekommer.

Fråga 3 - Förhindra brandorsak?

F03. Vad gör du i första hand för att förhindra att drabbas av brand?

	f	%
1. Går ett extra varv för att kontrollera kaffebryggaren	292	39
2. Går ett extra varv för att kontrollera spisplattan	492	66
3. Går ett extra varv för att kontrollera att strykjärnet har svalnat	172	23
4. Går ett extra varv för att kontrollera att inget ligger på elementen	27	4
5. Går ett extra varv för att kontrollera att alla ljus är släckta	514	69
6. Lämnar ej kaminen/brasan förrän den är helt slocknad	122	16
7. Drar ur sladdar till elektriska apparater	114	15
8. Slår av strömmen till elektriska apparater	104	14
9. Har skaffat brandsläckare	294	39
10. Har skaffat brandvarnare	584	78
11. Tar reda på utrymningsvägar i offentliga lokaler	32	4
12. Tar med mig en mobil brandvarnare på hotellet/båten/tåget/husvagnen	6	1
13. Annat-vatten/grillning	30	4
14. Annat-gömma brandfarligt	26	3
15. Annat-utbilda sig	6	1
16. Annat-undvika eld vid torka	38	5
17. Inget/vet ej	6	1
18. EAS	2	0
Antal EAS: 2 av 750 (=0,27%). Antal svarande: 748.		

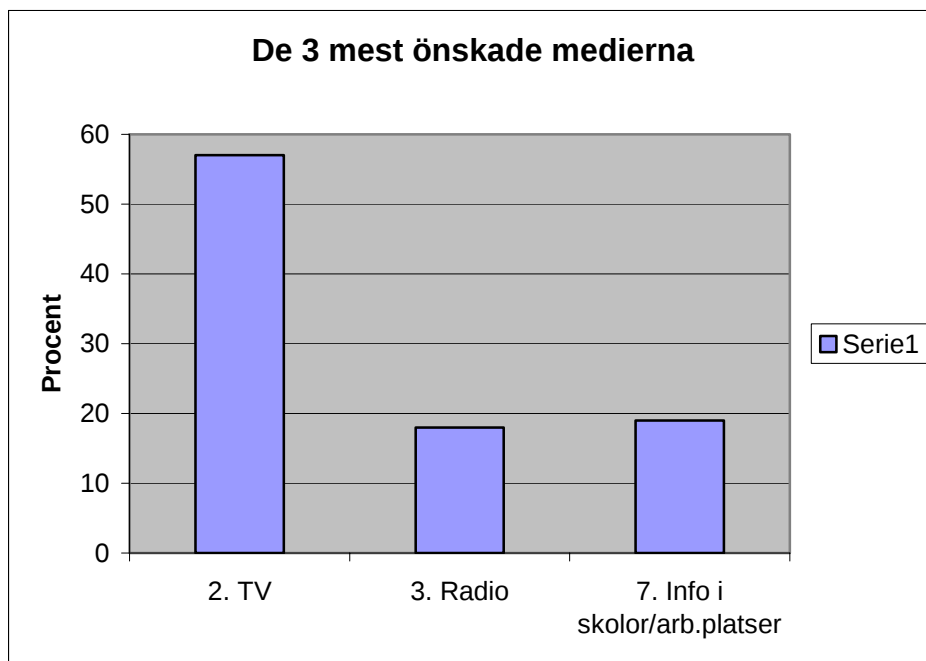
Kommentar:

De vanligaste åtgärderna för att förhindra brand kan ses som ett direkt botemedel mot glömskans effekter, förknippade med frågan om risksituationer.

Fråga 4 - Information?

F04. Hur tycker du att man bäst skall informera om hur man undviker brandfara ?

	f	%
1. Övriga media	62	8
2. TV	426	57
3. Radio	138	18
4. Tidning	80	11
5. Folder till hushåll	54	7
6. Skyltar/anslagstavla	18	2
7. Info i skolor/arb. platser	142	19
8. Brandövningar	64	9
9. EAS	72	10
Antal EAS: 72 av 750 (=9,60%). Antal svarande: 678.		

Kommentar:

Denna fråga var öppen till sin karaktär, med detta menas att det ej fanns färdiga svarsalternativ för respondenterna.

Noterbart är att intervjupersonerna vill ha information antingen "live" eller via rörliga bilder/ljud. Tryckta media verkar ej föredras.

Korstabuleringar

I detta avsnitt har vi för avsikt att redovisa eventuella kopplingar mellan bakgrundsvariabler och intervjupersonernas svar på frågorna i undersökningen. Kommentarer speglar korstabuleringens resultat i ett kommunikativt perspektiv.

Kön korsat med risksituationer

	Man	Kvinna
Tända ljus	60%	81%
Tända fotogenlampor	1%	2%
Eldning i kamin/öppen spis	19%	18%
Övertäckta element	9%	3%
Glömda kaffebruggare	20%	33%
Glömda strykjärn	10%	33%
Glömda plattor på spisen	51%	67%
Gasolgrillar som fattar eld	30%	18%
Pyromaner	6%	3%
Blixtnedslag	16%	26%
Gräsbränder	40%	35%
Annat-kemikalier	6%	0%
Annat-cigaretter/rökning	13%	18%
Annat-tändstickor/barn	1%	1%
Annat-eldning utomhus	3%	5%
Annat-TV:n/tvättmaskin	3%	4%
Annat-dåliga elledningar	7%	6%
Annat-matlagning/fritering	2%	4%
Inget/vet ej	0%	0%
EAS	0%	0%

Kommentar:

Män tänker i större utsträckning än kvinnor på gasolgrillar. Kvinnor har mer fokus på tända ljus, kaffebruggaren och glömda strykjärn jämfört med män. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Ålderskluster korsat med risksituationer

	16-24 år	25-44 år	45-64 år	65 år eller äldre
Tända ljus	88%	72%	70%	69%
Tända fotogenlampor	4%	1%	2%	3%
Eldning i kamin/öppen spis	25%	11%	20%	21%
Övertäckta element	4%	7%	6%	6%
Glömda kaffebryggare	13%	26%	27%	32%
Glömda strykjärn	0%	26%	23%	24%
Glömda plattor på spisen	33%	51%	67%	60%
Gasolgrillar som fattar eld	21%	24%	28%	11%
Pyromaner	8%	7%	4%	3%
Blixtnedslag	25%	12%	21%	31%
Gräsbränder	17%	32%	39%	47%
Annat-kemikalier	0%	1%	3%	4%
Annat-cigaretter/rökning	8%	11%	20%	15%
Annat-tändstickor/barn	0%	2%	1%	0%
Annat-eldning utomhus	4%	2%	6%	4%
Annat-TV:n/tvättmaskin	4%	2%	3%	7%
Annat-dåliga elledningar	17%	6%	7%	1%
Annat-matlagning/fritering	0%	2%	3%	4%
Inget/vet ej	0%	0%	0%	0%
EAS	4%	0%	0%	0%

Kommentar:

Det enda riktigt utmärkande med denna korstabulering handlar om att klustret 16-24 i mycket mindre utsträckning än de andra bär på associationerna kaffebryggare, gräsbränder och dåliga elledningar. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Ort korsat med risksituationer

	Storstads- omr.(Sthlm, Gbg, Mlm)	Tätort, fler än 30000 inv	Landsort/mindre tätort, färre än 30000 inv
Tända ljus	75%	70%	70%
Tända fotogenlampor	1%	2%	3%
Eldning i kamin/öppen spis	15%	23%	18%
Övertäckta element	6%	4%	7%
Glömda kaffebryggare	22%	32%	27%
Glömda strykjärn	27%	23%	18%
Glömda plattor på spisen	53%	69%	59%
Gasolgrillar som fattar eld	21%	32%	19%
Pyromaner	3%	5%	6%
Blixtnedslag	18%	24%	22%
Gräsbränder	32%	36%	43%
Annat-kemikalier	2%	4%	2%
Annat-cigaretter/rökning	22%	16%	11%
Annat-tändstickor/barn	1%	1%	1%
Annat-eldning utomhus	3%	7%	4%
Annat-TV:n/tvättmaskin	1%	5%	6%
Annat-dåliga elledningar	8%	6%	6%
Annat-matlagning/fritering	4%	3%	2%
Inget/vet ej	0%	0%	0%

Kommentar:

De som är boende i storstäder ser rökning mer frekvent som en risksituation än övriga kluster. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Arbetssituation korsat med risksituationer

	Stude- rande	Arbets- sökande	Yrkesar- betande	Annat (tex mamma-ledig)
Tända ljus	71%	74%	71%	72%
Tända fotogenlampor	7%	4%	1%	2%
Eldning i kamin/öppen spis	29%	22%	17%	19%
Övertäckta element	0%	0%	7%	5%
Glömda kaffebryggare	21%	26%	25%	31%
Glömda strykjärn	0%	26%	23%	24%
Glömda plattor på spisen	50%	44%	60%	63%
Gasolgrillar som fattar eld	14%	19%	29%	13%
Pyromaner	0%	11%	5%	3%
Blixtnedslag	43%	15%	18%	27%
Gräsbränder	21%	26%	38%	41%
Annat-kemikalier	0%	0%	2%	4%
Annat-cigaretter/rökning	14%	11%	18%	13%
Annat-tändstickor/barn	0%	0%	1%	0%
Annat-eldning utomhus	14%	7%	4%	4%
Annat-TV:n/tvättmaskin	0%	4%	4%	4%
Annat-dåliga elledningar	21%	15%	7%	2%
Annat-matlagning/fritering	0%	0%	4%	3%
Inget/vet ej	0%	0%	0%	0%

Kommentar:

Studerande avviker något från mönstret då de upplever svårkontrollerade risker som blixtnedslag och elledningar mer frekvent än andra kluster. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Kön korsat med upplevda riskzoner

	Man	Kvinna
Tunnelbana/tåg	3%	11%
Kryssningsfartyg/färja	8%	19%
Nattklubbar	16%	21%
Varuhus	2%	7%
Husbilar/husvagnar	10%	11%
Gamla (trä)hus	46%	45%
Skyskrapor/höghus	5%	10%
Annat-bensinmack/garage	24%	4%
Annat-bilbrand/trafikolyckor	11%	17%
Annat-eldfarliga förråd	11%	2%
Annat-skog/mark/gräs	17%	11%
Annat-köket/hemmet	17%	17%
Annat-hotell/restaurang	3%	2%
Annat-grillning ute	2%	4%
Annat-samlingslokaler/offentlig miljö	3%	2%
Inget/vet ej	2%	3%

Kommentar:

Kvinnor tänker betydligt mer än män på fartyg och nattklubbar som riskzoner. I princip är det bara män som associerar till bensinmackar. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Ålderskluster korsat med riskzoner

	16-24 år	25-44 år	45-64 år	65 år eller äldre
Tunnelbana/tåg	4%	9%	7%	6%
Kryssningsfartyg/färja	8%	8%	20%	7%
Nattklubbar	33%	28%	15%	10%
Varuhus	4%	6%	6%	3%
Husbilar/husvagnar	4%	4%	13%	14%
Gamla (trä)hus	38%	36%	49%	51%
Skyskrapor/höghus	8%	9%	7%	8%
Annat-bensinmack/garage	0%	14%	14%	14%
Annat-bilbrand/trafikolyckor	8%	17%	14%	13%
Annat-eldfarliga förråd	0%	4%	7%	10%
Annat-skog/mark/gräs	33%	6%	15%	15%
Annat-köket/hemmet	0%	18%	17%	22%
Annat-hotell/restaurang	0%	2%	3%	1%
Annat-grillning ute	4%	1%	4%	3%
Annat-samlingslokaler/offentlig miljö	0%	1%	3%	6%
Inget/vet ej	8%	3%	3%	0%

Kommentar:

Klustren 16-24 samt 25-44 ser nattklubbar som en potentiell riskzon. I klustret 45-64 verkar kryssningsfartyg istället vara den offentliga miljö som ses som en potentiell riskzon. Dock ser vi av statistiken att endast ett fåtal i klustren upplever att de tar reda på var nödutgångar finns då man vistas i liknande lokaler. Detta "gap" kan användas i kommunikation som fond/kuliss i syfte att förändra det preventiva beteendet.

Ort korsat med riskzoner

	Storstads- omr. (Sthlm, Gbg, Mlm)	Tätort, fler än 30000 inv	Landsort/mindre tätort, färre än 30000 inv
Tunnelbana/tåg	13%	2%	6%
Kryssningsfartyg/färja	13%	15%	14%
Nattklubbar	22%	17%	17%
Varuhus	5%	4%	6%
Husbilar/husvagnar	7%	14%	12%
Gamla (trä)hus	37%	41%	57%
Skyskrapor/höghus	10%	7%	6%
Annat-bensinmack/garage	10%	10%	19%
Annat-bilbrand/trafikolyckor	12%	18%	13%
Annat-eldfarliga förråd	3%	9%	8%
Annat-skog/mark/gräs	11%	16%	15%
Annat-köket/hemmet	19%	25%	10%
Annat-hotell/restaurang	4%	3%	1%
Annat-grillning ute	4%	6%	1%
Annat-samlingslokaler/offentlig miljö	5%	3%	1%
Inget/vet ej	4%	4%	1%

Kommentar:

Inga statistiskt intressanta iakttagelser noterades.

Arbetssituation korsat med riskzon

	Stude-rande	Arbets-sökande	Yrkesar-betande	Annat (tex mamma-ledig)
Tunnelbana/tåg	7%	7%	9%	4%
Kryssningsfartyg/färja	21%	11%	15%	11%
Nattklubbar	29%	26%	21%	11%
Varuhus	0%	7%	7%	2%
Husbilar/husvagnar	7%	15%	9%	13%
Gamla (trä)hus	43%	56%	42%	51%
Skyskrapor/höghus	7%	7%	6%	11%
Annat-bensinmack/garage	0%	4%	16%	13%
Annat-bilbrand/trafikolyckor	14%	19%	12%	18%
Annat-eldfarliga förråd	0%	0%	5%	12%
Annat-skog/mark/gräs	43%	4%	13%	14%
Annat-köket/hemmet	14%	7%	17%	21%
Annat-hotell/restaurang	7%	4%	2%	2%
Annat-grillning ute	0%	0%	4%	3%
Annat-samlingslokaler/offentlig miljö	0%	0%	3%	3%
Inget/vet ej	0%	4%	4%	1%

Kommentar:

Studerande associerar mer än andra kluster skog/mark/gräs som potentiell riskzon. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Kön korsat med preventivt beteende

	Man	Kvinna
Går ett extra varv för att kontrollera kaffebyggaren	34%	43%
Går ett extra varv för att kontrollera spisplattan	58%	72%
Går ett extra varv för att kontrollera att strykjärnet har svalnat	13%	32%
Går ett extra varv för att kontrollera att inget ligger på elementen	5%	3%
Går ett extra varv för att kontrollera att alla ljus är släckta	60%	76%
Lämnar ej kaminen/brasan förrän den är helt slocknad	17%	15%
Drar ur sladdar till elektriska apparater	13%	17%
Slår av strömmen till elektriska apparater	15%	13%
Har skaffat brandsläckare	44%	35%
Har skaffat brandvarnare	79%	77%
Tar reda på utrymningsvägar i offentliga lokaler	3%	5%
Tar med mig en mobil brandvarnare på hotellet/båten/tåget/husvagnen	0%	1%
Annat-vatten/grillning	5%	3%
Annat-gömma brandfarligt	4%	3%
Annat-utbilda sig	2%	0%
Annat-undvika eld vid torka	7%	3%
Inget/vet ej	2%	0%

Kommentar:

Kvinnor upplever i större utsträckning än män att de kontrollerar spisplattor, strykjärn och tända ljus. Män däremot uppger att de skaffat brandsläckare i högre grad än kvinnor. Sannolikt är svaren bundna till normala könsroller. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Ålderskluster korsat med preventivt beteende

	16-24 år	25-44 år	45-64 år	65 år eller äldre
Går ett extra varv för att kontrollera kaffebyggaren	46%	32%	38%	49%
Går ett extra varv för att kontrollera spisplattan	50%	59%	69%	71%
Går ett extra varv för att kontrollera att strykjärnet har svalnat	17%	18%	24%	28%
Går ett extra varv för att kontrollera att inget ligger på elementen	4%	8%	2%	3%
Går ett extra varv för att kontrollera att alla ljus är släckta	67%	68%	70%	67%
Lämnar ej kaminen/brasan förrän den är helt slocknad	8%	11%	19%	19%
Drar ur sladdar till elektriska apparater	8%	11%	16%	19%
Slår av strömmen till elektriska apparater	8%	18%	13%	14%
Har skaffat brandsläckare	8%	37%	43%	43%
Har skaffat brandvarnare	54%	76%	83%	76%
Tar reda på utrymningsvägar i offentliga lokaler	4%	6%	4%	4%
Tar med mig en mobil brandvarnare på hotellet/båten/tåget/husvagnen	0%	1%	1%	0%
Annat-vatten/grillning	4%	1%	4%	8%
Annat-gömma brandfarligt	0%	2%	3%	7%
Annat-utbilda sig	4%	0%	1%	1%
Annat-undvika eld vid torka	0%	1%	6%	10%
Inget/vet ej	0%	2%	1%	0%

Kommentar:

Den mest intressanta iakttagelsen handlar om att ungdomar i mindre utsträckning än andra kluster uppger att inskaffandet av brandvarnare ligger i deras upplevda preventiva beteende. Detta kan bero på att många fortfarande bor hemma och ansvaret för brandskyddet ligger på föräldrar och vuxna i deras omgivning.

Ort korsat med preventivt beteende

	Storstads- omr. (Sthlm, Gbg, Mlm)	Tätort, fler än 30000 inv	Landsort/mindre tätort, färre än 30000 inv
Går ett extra varv för att kontrollera kaffebyggaren	32%	51%	37%
Går ett extra varv för att kontrollera spisplattan	61%	78%	61%
Går ett extra varv för att kontrollera att strykjärnet har svalnat	18%	35%	18%
Går ett extra varv för att kontrollera att inget ligger på elementen	3%	5%	3%
Går ett extra varv för att kontrollera att alla ljus är släckta	75%	67%	64%
Lämnar ej kaminen/brasan förrän den är helt slocknad	17%	22%	12%
Drar ur sladdar till elektriska apparater	20%	17%	10%
Slår av strömmen till elektriska apparater	14%	20%	10%
Har skaffat brandsläckare	31%	44%	43%
Har skaffat brandvarnare	71%	86%	78%
Tar reda på utrymningsvägar i offentliga lokaler	5%	2%	6%
Tar med mig en mobil brandvarnare på hotellet/båten/tåget/husvagnen	1%	2%	0%
Annat-vatten/grillning	5%	5%	3%
Annat-gömma brandfarligt	5%	3%	2%
Annat-utbilda sig	0%	2%	1%
Annat-undvika eld vid torka	5%	7%	3%
Inget/vet ej	1%	0%	1%

Kommentar:

De som bor i tätort uppvisar ett upplevt preventivt beteende större än andra kluster då det gäller kontroll av kaffebyggare, spisplattor och strykjärn. Tveksamt huruvida denna korstabulering har ett kommunikativt värde.

Arbetssituation korsat med preventivt beteende

	Stude-rande	Arbets-sökande	Yrkesar-betande	Annat (tex mamma-ledig)
Går ett extra varv för att kontrollera kaffebyggaren	36%	30%	35%	49%
Går ett extra varv för att kontrollera spisplattan	64%	56%	64%	72%
Går ett extra varv för att kontrollera att strykjärnet har svalnat	14%	30%	20%	28%
Går ett extra varv för att kontrollera att inget ligger på elementen	0%	0%	4%	4%
Går ett extra varv för att kontrollera att alla ljus är släckta	64%	63%	71%	66%
Lämnar ej kaminen/brasan förrän den är helt slocknad	7%	15%	15%	21%
Drar ur sladdar till elektriska apparater	7%	7%	15%	18%
Slår av strömmen till elektriska apparater	0%	15%	14%	14%
Har skaffat brandsläckare	0%	26%	41%	43%
Har skaffat brandvarnare	36%	74%	82%	76%
Tar reda på utrymningsvägar i offentliga lokaler	7%	0%	4%	6%
Tar med mig en mobil brandvarnare på hotellet/båten/tåget/husvagnen	0%	0%	1%	0%
Annat-vatten/grillning	7%	4%	3%	6%
Annat-gömma brandfarligt	7%	0%	4%	4%
Annat-utbilda sig	0%	0%	1%	1%
Annat-undvika eld vid torka	7%	4%	3%	9%
Inget/vet ej	0%	4%	1%	0%

Kommentar:

Intressant att notera är att 0% av klustret studerande angav att de för att skydda sig mot brand skaffat brandsläckare och endast 36% brandvarnare. Detta kan som tidigare angetts bero på att många i klustret fortfarande bor hemma och det då är föräldrarnas naturliga ansvarsområde.

Kön korsat med önskat media

	Man	Kvinna
Media	7%	9%
TV	56%	58%
Radio	16%	20%
Tidning	13%	9%
Folder till hushåll	10%	5%
Skyltar/anslagstavla	2%	2%
Info i skolor/arb.platser	16%	22%
Brandövningar	9%	8%

Kommentar:

Inga statistiskt intressanta iakttagelser noterades.

Ålderskluster korsat med önskat media

	16-24 år	25-44 år	45-64 år	65 år eller äldre
Media	4%	8%	7%	13%
TV	29%	52%	62%	58%
Radio	21%	9%	21%	22%
Tidning	8%	6%	11%	17%
Folder till hushåll	13%	9%	7%	4%
Skyltar/anslagstavla	0%	1%	3%	3%
Info i skolor/arb.platser	33%	26%	20%	4%
Brandövningar	4%	9%	9%	8%
EAS	8%	13%	7%	13%

Kommentar:

Intressant att notera är att intresset för TV som media ökar med stigande ålder. Motsatsen kan sägas om information i skolor/på arbetsplatser.

Ort korsat med önskat media

	Storstads- omr. (Sthlm, Gbg, Mlm)	Tätort, fler än 30000 inv	Landsort/mindre tätort, färre än 30000 inv
Media	9%	5%	10%
TV	60%	57%	54%
Radio	12%	25%	20%
Tidning	5%	9%	17%
Folder till hushåll	7%	12%	4%
Skyltar/anslagstavla	4%	1%	2%
Info i skolor/arb.platser	25%	21%	13%
Brandövningar	5%	7%	13%
EAS	11%	8%	10%

Kommentar:

Inga statistiskt intressanta iakttagelser noterades.

Arbetssituation korsat med önskat media

	Stude-rande	Arbets-sökande	Yrkesar-betande	Annat (tex mamma-ledig)
Media	0%	7%	7%	13%
TV	43%	52%	59%	56%
Radio	21%	19%	16%	22%
Tidning	14%	7%	8%	17%
Folder till hushåll	7%	7%	8%	5%
Skyltar/anslagstavla	7%	0%	3%	2%
Info i skolor/arb.platser	29%	15%	23%	11%
Brandövningar	14%	11%	9%	7%
EAS	14%	15%	9%	8%

Kommentar:

Inga statistiskt intressanta iakttagelser noterades.

Analys av korstabuleringen

Rent statistiskt finns avvikelser i de demografiska olikheterna, dock representerar de flesta av dessa avvikelser ett ganska ointressant faktaunderlag relaterat kommunikativa strategier. Dock finns det i statistiken två punkter som vi anser mycket betydelsefulla.

1. Klustren 16-24 samt 25-44 ser **nattklubbar** som en potentiell riskzon. Dock ser vi av statistiken att endast en mycket liten del i klustren totalt upplever att de tar reda på var nödutgångar finns då man vistas i liknande lokaler. Nattklubbar kan användas i till dessa ålderskluster som kommunikativ kuliss.
2. **Kryssningsfartyg** och klustret 45-64 har ett nära samband. I och med att en mycket liten del av detta ålderskluster anser att de tar reda på utrymningsvägarna då de vistas i liknande lokaler kan kryssningsfartyget användas som miljö/kuliss, i det fall man önskar förändra det preventiva beteendet.

Slutsatser – Survey

I jämförelse med den kvalitativa förstudien så är det uppenbart att vissa associationer klart och tydligt dominerar intervjupersonernas medvetande vad gäller både situation och miljö. **Tända ljus, Glömda spisplattor, Glömda kaffebruggare** dominerar risksituationerna. Vid analys av de reella riskerna jämfört med de upplevda ser vi omedelbart avsaknaden av **rökning** i associationsmönstret vilken är den vanligaste orsaken till dödsbränder. I motsatt riktning verkar rädslan för **blittnedslag** vilken är kraftigt överdriven hos de flesta människor. Rädslan för **tända ljus** och **glömda spisplattor** verkar vara den variabel som mest överensstämmer med verklighetens risker.

En mycket väsentlig information som intervjupersonerna ger oss är att **den egna glömskan** är det man mest av allt fruktar.

De miljöer som intervjupersonerna i första hand bedömde som riskzoner var **gamla(trä)hus, bilbrand/trafikolyckor, nattklubbar, kryssningsfartyg/färjor** samt **köksregionen hemma**. Kopplingen mellan vad som uppfattas som brandfarliga material (trä/bensin) och miljöer vilka är svåra att fly ifrån (kraschade bilar/fartyg) verkar ligga djupt i associationsbanken. En fråga man ställer sig är varifrån dessa bilder kommer? Vi är av uppfattningen att spelfilmer här har en mycket stor betydelse i skapandet av intervjupersonernas associationer.

Jämfört med verkliga riskzoner så är gapet mycket stort. Värt att notera är att nästan ingen ser **lägenheter** som riskzon trots att antalet dödsbränder i lägenhet och hus ligger på samma nivå. Kanske förklarar detta lägenhetsinnehavarens mindre intresse för brandvarnare och den "nya" lagstiftningens effekter på mängden lägenheter med brandvarnare. Värt att notera är att intervjupersonerna i första hand associerar **trähus** med brandfara trots att dödsbränder är lika vanliga i hus byggda av sten. En trolig orsak till att trähus associeras i så hög grad med en riskzon är kopplingen mellan eld och fara. Actionfilmer och andra dramatiseringar av verkligheten visar ofta brinnande hus med instängda människor som kämpar för att komma ut. I verkligheten är det inte elden som dödar utan röken, vilket innebär att de flesta som dör inte dör i lågor utan i rök.

Rädslan för nattklubbar, kryssningsfartyg och färjor som riskzoner är starkt överdriven då dessa miljöer knappt är synliga i statistiken över dödsbränder.

Då det gäller det självskattade beteendet så kan man notera att i den miljö som utgör den största farozonen, dvs. i hemmet där har intervjupersonerna en matchning mellan upplevd risksituation och den verkliga. Åter igen fokuserar intervjupersonerna på rädslan för den egna **glömskan**. Det preventiva beteendet handlar i stort sett om att göra **en extra koll**.

Noterbart är dock avsaknaden av självskattat beteende avseende rökning, något som sannolikt torde bero på att en majoritet av intervjupersonerna inte röker. Undersökningen besvarar inte frågan huruvida rökare har ett självskattat beteende där riskminimering kopplat till rökning ingår.

Som skrivbordsundersökningen visade så används tryckta media i majoritet då det gäller information kring brandfara etc. Intervjupersonerna däremot ansåg att TV/Radio var det bästa för att informera i kombination med personlig information i skolor och på arbetsplatser.

Yngre kluster ser en naturlig riskmiljö i nattklubbar/diskotek, dock har de i sitt upplevda preventiva beteende tagit med att de kontrollerar var nödutgångar finns i den typ av offentlig lokal vilken de anser är en riskzon. På samma sätt ser ett något äldre kluster kryssningsfartyget som en riskzon och inte heller detta kluster anger att de som preventiv åtgärd kontrollerar var nödutgångar finns. Denna statistik skall självklart relateras de reella riskerna, vilka i ovanstående miljöer är små. Kanske bör informationskampanjer fokuseras på områden där de reella riskerna är högre.

Sammanfattningsvis fann vi i undersökningen jämfört med fakta om verkligheten följande viktiga gap:

1. Avsaknaden av associationer vilka kretsar kring brandfara och rökning
2. Avsaknaden av associationer vilka kretsar kring lägenheten som riskzon
3. Avsaknaden av associationer vilka kretsar kring rök/gaser
4. Gapet mellan önskvärt media (TV7Radio) och verklighetens tryckta media

Ur ett kommunikativt perspektiv finns följande utmaningar/möjligheter att arbeta med:

- A. Drivkraften för den egna rädslan (vilken driver beteendet) handlar många gånger om farliga effekter av den egna glömskan. Detta är mycket användbara och lättkommunicerade känslor att spela på i en informationskampanj.
- B. Att få allmänhetens uppmärksamhet kring det faktum att lägenheter inte ger ett bättre skydd mot farliga bränder.
- C. Att få upp en association i allmänhetens medvetande (speciellt målgruppen rökare) vilken visar faran av glömska i kombination med rökning.
- D. Att skapa bilder hos allmänheten om att det inte är elden som dödar utan röken.
- E. Att fundera över mediavalet. Arbetsplats/skol information bör definitivt kompletteras av fler insatser i radio och TV.

Förslag till fortsatt forskning handlar i vår mening om att utreda rökares uppfattning av risksituationer. Sannolikt är det så att många rökare ej associerar sin rökning till brandfara. Skulle detta antagande vara riktigt finns således behovet av en riktad kampanj som uppmärksammar rökare på risken och på så vis kan deras preventiva beteende påverkas.

Bifogat material (Filer):

Undersökningsstatistik i Excelformat

Frågeformulär i PDF format